

ik had u tevoren lief, maar nu kan ik u niet dragen, omdat gij zoo fimelachtig zijt, dat al kan ik niet dragen. Zij zijn rechtvaardig in hun geslachte; de wereld zegt, 't zijn een deel muggenzifters, splinterkij kers, monsters van menschen, stijfkoppen. Maar zij ontfermen er zich over, als zij hen vloeken, en zij zouden wel zeggen als David, laat ze vloeken, God heeft het geboden, God zal den vloek in den zegen veranderen, 2 Sam. XVI : 10.

8. Die zich wel dragen, zijn er die teederder zijn als zij, gelijk daar andere mede spotten, zoo prijzen zij hen daarover; gij zijt beter, zeggen ze, en heiliger als ik, en zij krijgen ze er te meer lief om, en zeggen, gij zijt mij vooruit in het stuk van de heiligmaking.

9. Behalve dat, die zich wel dragen, wachten zich voor kleinigheden. Daar ligt altijd in hun hart, dat geen zonde meer te vreezen is als die men niet acht. Toen Goliath David niet achtte, was hij haast geveld. Een klein vuur kan zulk een groot vuur aan brand steken; een klein zaadje wordt zulk een grooten boom, dat de vogelen des hemels op zijne takken nestelen; daar een slang het hoofd door krijgt, zal zij wel haast het geheele lichaam door krijgen. Zij rekenen nooit de zonde voor een vijzigheid, zij hebben geen pleitende tongen voor de zonde, zij willen er geen dispuut over houden, al kunnen zij wat verzinnen, Rom. XIX en XV, als gij een zwakken broeder ontmoet, maakt geen twistige samenspreking daarmede, 't zal allengskens wel komen; zij konden de wet der ceremoniën niet verlaten. Is Baäl God, laat hij voor zichzelf pleiten. Is er schijn des kwaads ergens in, zij willen er geen Tertulles-tonge voor hebben.

10. Als zij zich onthouden niet alleen als er geen occasie is en men er geen lust toe heeft, maar als zij zich onthouden zelfs dan als zij er occasie en lust en trek toe hebben : net gelijk een looper, hij onthoudt zich in alles, opdat hij den prijs behalen mag, 1 Cor. IX : 25. Waarom onthoudt hij zich ? Dan, zegt hij, zou ik niet bekwaam zijn tot mijne loop.

11. Dan dragen zij zich wel, als zij haar altijd zoeken te mijden, niet nu en dan maar eens, als 't Avondmaal is of als er een vastendag op handen is, of onder slagen of zegeningen, zoo maar op zekere tijden, gelijk wij wel menschen gekend hebben; 't is een Zondag, 't is Avondmaal zeiden zij, nu mogen wij met geen kaarten spelen, of 't is een Zondag Avondmaal geweest, en daar is een vastendag op handen. 1 Cor. XV : 58, zegt Paulus, zijt verstandig, onbeweeglijk, altijd overvloedig zijnde in 't werk des Heeren. Salomo zegt, zijt alle dagen in de vreeze des Heeren,

Spr. XXIII: 17. Ziet en wacht uzelfen dat uwe herten niet 't eeniger tijd bezwaard worden, zegt Christus, Luc. XXIV : 34.

12. Niet alleen raden zij anderen af met ontferming, en zeggen dat zij zich toch wachten zouden van den schijn des kwaads, maar zij geven ook acht op zichzelf; hier moet elk op zijn eigen hoede zijn. Ziet op uzelfen, zegt Paulus, Gal. VI : 1. Hebt acht op uzelfen, 1 Tim. IV : 16. Is er een splintertje of muggje, zij doen ze weg, Matth. VII: 4.

13. Dan dragen zij zich zeer godvruchtig ; zij wachten niet totdat anderen hen aanspreken, of om te zien hoe deze of gene zich dragen zal, maar zij willen de eerste zijn; al deden 't al de vromen niet, zeggen ze, dat moet mijn regel niet zijn. Salomo heeft hierin zeer gezondigd, hoewel hij zijnen God zeer lief was.

14. Ten laatste, als zij geen uitvluchten zoeken, noch op hun staat, noch op hun bediening, noch dat zij rijk zijn, of zwak, of arm, of dat zij in zulk een college zitten, of zulke vrienden hebben.

Heel anders ging het met Naäman, den Syriër, 2 Kon. V : 18. Ik zie, zeide hij, dat er geen God en is als Israëls God, ik belove, dat ik Hem dienen zal, alleenlijk moet ge mij dat ten goede nemen, als ik in des afgodshuis ga in mijne bediening, opdat de Koning op mijne hand leune. De vromen hebben geen uitbeding. 1 Cor. X : 26, Zoo iemand tot ulieden zegt, dat is afgodenoffer, eet het niet.

Wat zegt gij, zondaar? Moet gij niet ontdekt worden, als gij het hoort? Is uw gedrag zoo? Och neen ; wat zoudt gij u onthouden, 't zondigen is integendeel uw vermaak, 't is uw spijze, uw drank, uw kleed, gij zoudt er liever mede spotten, en uw eere in uw schande stellen, want gij spreekt de zonde vrij uit als Sodom ; 't is u leed, als gij niet meer zondigen kunt, en als gij er geen meesters in en zijt: ja, gij zijt kwaad, als er iemand is die u stuiten wil, dan zijt gij als de wateren, als er een dam tegen gelegd wordt, die allengskens hooger zwellen, gij trekt de zonde na, of de zonde trekt u na. Wordt gij ontdekt?

Bezit gij het, die God vreest, wordt gij ook niet ontdekt, gij diende 't te doen, gij hebt u niet te schamen daarin bezig te zijn. Hebt gij u ergens in bezondigd, valt in voor God. Wel, zult gij zeggen, dan zal ik veracht worden, en ik zal in geen gezelschap aangenaam zijn. Wel, dan zal evenwel God met u zijn, en de liefde, die gij bij menschen mist, zal God u vergoeden; Hij zal zorgen dat u uw genadestaat zooveel te klaarder wordt, en gij zult eindelijk in staat raken om met Hiskia te zeggen op uw krankbed: gedenkt toch, Heere, dat ik in waarheid en in oprechtig-

heid met een volkomen herte voor Uw aangezichte heb zoeken te wandelen, Jes. XXXVIII: 3.

Nu moeten wij nog een opwekking hebben, om zich te wachten voor den schijn des kwaads, en een bestiering twee of drie. En dan moeten wij overgaan tot de boezemzonde, hoe een kind Gods zich daaromtrent gedragen moet. Doch daarvan in 't vervolg, zoo 't den Heere belieft. Ik eindige, en hope dat de Heere dit zegenen zal aan ons alllen, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

VIJF-EN-ZEVENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin deze twee dingen voorkomen :

1. Een hartelijke opwekking, om zich te wachten van den schijn des kwaads.
11. Een raad twee of drie, wat weg in te slaan om het te boven te komen.

WIJ vinden, 2 Tim. II: 15, een hartelijke les, die Paulus aan Timotheus gaf, en door Timotheus aan al de Predikanten, Beneerstigt u om uzelfen Gode beproefd voor te stellen ; een arbeider die niet beschaamd wordt, maar zoo een die het Woord der waarheid recht snijdt. Toen wij die spreekwijze zagen, zoo dachten wij, waar ziet dat op? en wij dachten, dat het was de prente van een vader, die het eten recht snijdt voor zijn huisgezin, en de prente van een voedster, die elk kind zijn bescheiden deel geeft, en de prente van de priesters in het Oude Testament, die met hun wijsheid en kunst het offerdier recht snijden en deelen moesten, het eene deel voor God, het andere deel voor de priesters en het andere deel voor het gemeene volk. Lev. IX, daar zult gij die ordonnantie vinden, hoe zij dat naar de kunst moesten recht snijden en leggen. Wat zal nu dat recht snijden inhebben? Vier of vijf dingen.

1. Eerst, van het gansche Woord niemandal achter houden, maar al de spijze, die er in het Woord is, op de tafel van de bediening te leggen, de gansche leer van de genade. Hand. XX: 27, Ik heb niets achter gehouden, zei Paulus, dat ik u niet zoude verkondigd hebben al den raad Gods. Hij had er maar drie jaar geweest, en hij had ze de geheele leere van de genade voorgehouden. Maar

wie is als Paulus nacht en dag bezig? Die 't Woord recht snijdt, moet als een Apollos zijn, machtig in de Schriften, Hand. XVIII: 24; hij moet uit den goeden schat van zijn harte weten voort te brengen oude en nieuwe dingen, Matth. XIII: 52.

2. Het sluit dit in zich: op de tafel van de bediening te zetten niets buiten het Woord, niets boven het Woord, niets tegen het Woord, maar al wat dat er in is. Zij zoeken het Woord niet te vervalschen, 2 Cor. IV: 2. Zij zoeken niet te wandelen in dingen die haar te hoog en te wonderlijk zijn, Ps. CXXXI: 1, en op zooveel andere plaatsen van de Schrift. Zulke dingen zoeken zij op het harte te leggen, dat ze het Woord niet verdraaien, noch vervalschen.

3. Nog eens, het behelst in zich, wel te letten op de toehoorders, wat hun begrip dragen kan; er niet zoo maar in te vallen en te zeggen, die 't hoort die hoore het, die het vatten kan die vatte het; dat is wel goed onder een hoop goddeloozen, maar niet onder Gods kinderen; daarom vindt gij in het Woord dat er van melk gesproken wordt onder de kinderen, en van vaste spijs voor jongelingen en mannen, gelijk aan een tafel, daar hebt gij kleine kindertjes en verder gekomenen en oude lieden, elk krijgt daar zoo zijn bescheiden deel, 1 Petri II: 2. Hebr. V en VI.

4. Die het Woord recht snijdt, zal zijn toehoorders wijselijk behandelen; hij zal zien, als er iemand is die zich bezondigt, of het uit zwakheid is, dan of het stoute zonden zijn. Vindt hij een stouten en verstokten zondaar, dien zal hij hard behandelen, maar vindt hij iemand, die uit zwakheid zondigt, dien zal hij zacht behandelen. Dat ziet gij in den zendbrief van Judas; daar maakt de Apostel onderscheid: den eenen zoekt hij door liefde te behouden en den anderen door vreeze, en zoo ontfermde hij zich over allen, doch onderscheid makende, vs. 22, 23, en 2 Cor. V: 11 stelde Paulus hun den schrik des Heeren voor. De Romeinen lieten voor zich dragen een bos met roeden en een met pijlen; de roeden waren voor de mindere misdadigen en de pijlen voor de zware. Paulus zei, 1 Cor. IV: 21, wat wilt gij, dat ik met de roede tot u zal komen, of in liefde ende met den geest der zachtmoedigheid? De oude mannen, zei Paulus tot Timotheus, moet gij anders behandelen als de jonge en sterke; een oude man en bestraft niet hardelijk, maar vermaant hem als een vader; de jonge, als broeders, 1 Tim. V: 1.

5. Eindelijk, het Woord recht te snijden is dit: dat men de geestelijke spijs in stukjes en in deeltjes snijdt, en zoo elk zijn bescheiden deel geeft. De wereld noemt dat snipperen, maar 't is gemakkelijk een goede zaak een kwaden naam te geven, die goede

zaak is daarom niet kwaad. Als gij aan uw tafel zit met de spijs, gij zult geen heele stukken geven, maar gij zult het allemaal snijden en kerven; en zal dat dan alleen in 't geestelijke niet mogen wezen, dat men die spijs in behoorlijke stukjes snijdt, opdat het te gemakkelijker zou wezen om te gebruiken tot voeding en sieraad? Dat prijst ge aan een ordelijke tafel. De Zaligmaker had vijf brooden en eenige visschen. Hij breekt ze in stukken, en geeft elk zijn deel. Joh. VI. Aan de tafel des Avondmaals, Hij brak het brood, en toen nam Hij den Beker, en Hij deelde en gaf het hun onder malkanderen, Luc. XXII.

Dat is de geleerdheid, wijsheid en ordelijkheid van een goed Predikant, dat hij de geestelijke spijs deelt, en elk zijn bescheiden deel daarvan geeft. Daarin toont hij, dat hij eene zucht, een hart en een begeerte heeft om elk te vervullen uit het Woord. Als een trouw Predikant aan de tafel van de bediening komt, hij kan zich daar niet van wachten, of hij moet het Woord snijden in eenige stukjes en deeltjes, en dan moesten de toehoorders blijde zijn. Job V : 17, Hoort het voor uzelf, en bemerkt gij het voor u, gij komt hier ook aan de tafel voor uzelf. Job XXII:11, Zal niet het oor de woorden beproeven, gelijk het gehemelte voor zich de spijs smaakt? Laat dan' het gehoor de redenen proeven. Gij moet niet zeggen, 't was mijne al; 't is uwe niet al. Zoo doet een goed huisverzorger, hij geeft elk zijn bescheiden deel. Zoo spreekt er de Zaligmaker van, en dat moet gij niet verachten. Gij moet niet zeggen, ik wil maar groote stukken uit den Bijbel hebben. Bekijk uw eigen tafel en de tafel van een fatsoenlijk mensch, hoe klein wordt de spijs gesneden en hoeveel kleiner wordt ze dan nog gekauwd, opdat ze te zoeter smaken en te gemakkelijker naar binnen zou gaan, en zoo ons te beter voedsel toebrengen.

Wij hebben over dit vers, dat wij u wederom uit Mattheus voorgelezen hebben, vele zaken in uwen schoot gelegd. Gij moet niet zeggen, zal die spijs nog al langer duren? Gij zoudt dat met geen wijsheid doen. Hoe meer de spijs van het Woord wordt voorgesteld, hoe meer dat elk met zijn eigen stukje kan henen gaan, en God bidden en danken.

Wij waren in 't snijden van 't Woord bezig om de gekrookte rietjes te ondersteunen, om hun te toonen dat ze op den name van Christus mochten hopen. Het achtste kenteeken van den genadestaat sneden wij in deze stukjes: Wij toonden, wat dat de haat tegen de zonde is, dat er geen een heilige zonder dezen haat tegen de zonde is, wat zoo een haat is, en waarin die haat bestaat. Toen zagen wij wel dat er wat volgen zou, 't kwam altoos in ons, 't kan

in uw hart ook wel komen, was het toen niet, 't kan nu zijn. Hierom zeiden wij, is al cie haat recht? Neen, een zondaar kan ook de zonde haten. Toen toonden wij den rechten haat, en bij die gelegenheid kwamen wij tot aan de minste zonde, tot aan het minste kwaad, en dat is schijnkwaad. Wij zeiden, dat is ook een stuk in den Bijbel, daar ik noch gij nooit licht inkomen. Wij leidden er u evenwel in, met u de regels te toonen, daar het aan te kennen was. Het laatste was, hoe een hater van de zonde zich moet dragen omtrent schijnkwaad. Toen bleef ons nog over eene hartelijke opwekking om zich te wachten van allen schijn des kwaads, en zoo het eenigen ingang in het harte had, wat raad en wat weg in te slaan, om zich daarvan te wachten. En toen bleef ons ook nog over, hoe een kind Gods omtrent de boezemzonde gesteld is. Tegenwoordig zullen wij maar deze twee dingen hebben :

I. Een hartelijke opwekking aan mij en aan ons allen, haat toch den schijn des kwaads.

II. En zoo wij op uw harte wat vermogen, dat ge zoudt zeggen : eilieve, zegt het mij eens, wat weg ik zou inslaan, wij zullen 't u klaar aantoonen, en een weg twee of drie wijzen, waarop gij heilig en veilig zult wandelen.

I. Eerst zeggen wij, haat toch allen schijn des kwaads.

1. God belooft het zoo hoog te nemen, dat Hij het als een stuk in den Bijbel stelt. Leest het Woord des Heeren, en gij zult het daarin vinden. Ja, zegt God, ik wil er geen reden van geven : als gij het niet en wil doen, zegt God, ziet dan eens, toen gij in een verbond met Mij kwaamt, wat zeydet gij toen? 't was, zegt al Uw believen, ik ben Uw knecht en dienstmaagd, zeg maar wat ik doen en wat ik laten moet; nu zeg Ik het u klaar, 1 Thess. V : 22, onthoudt u van allen schijn des kwaads. Dat neemt alle exeptiën weg, dat sluit het nu alles in. Wat zegt gij, ik ben Uw knecht en uw dienstmaagd, en zegt gij, ik blijve bij mijn eerste woord, hoe dikwijls hebt ge Mij gevraagd : Heere ! wat wilt Gij dat ik doen zal ? hoe dikwijls gingt ge uit uw huis, dat ge zeydet: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? Onthoudt u van allen schijn des kwaads. Als ge **dat** niet zoudt doen, legt dan Mij nentwege af den naam van Heere, en uwentwege den naam van knecht en dienstmaagd. Wat noemt ge Mij dan Heere, als ge niet en doet, wat **Ik u gebiede?** Vreest gij dan geen vuur en **vlamme**, daar Ik de ongehoorzamen mee straffen zal? Vreest gij geen vloek, die op de ongehoorzamen komt? Is de zegen van de gehoorzamen u niet beminnelijk? Ik ontsla daar niemand van, rijk noch arm, wilt gij het doen, Ik **zal** u zegenen, maar wilt

ge het niet doen, ge zult Mijn ongenoegen hebben. Dat is het eerste : klemt dat mijn en uw harte niet?

2. Wij moeten ons van den schijn des kwaads wachten, want schijn baart gedachten van aan het kwaad der zonde vast te zijn. Als gij met onkuische lieden omgaat en gebruikt daar spreekwijzen van, geeft dat geen schijn, dat uw hart aan zulke zonden vast is? Gelooft gij de waarheid der Schrift, dan moet ge u aan zulke woorden vasthouden, of ge maakt uzelfven suspect. Komt ge in een huis daar onkuische boeken liggen, daar gij oneerlijke schilderijen ziet hangen, daar ge de menschen ziet opgetooid gaan of zij uit een hoerenwinkel kwamen of daar naar toegingen, zult gij niet moeten argumenteeren dat ze schuldig zijn aan zulke zonden. Daarom zegt God: komt doch niet te Gilgal, ende en gaat niet op naar Bethaven, opdat gij aan hunne zonden geene gemeenschap hebt, Hos. IV : 15. Zit niet aan, zegt Paulus, in 't huis van een afgodsdienaar, 1 Cor. V : 11.

3. Dat moet ons dringen, dat wij een zwakke natuur hebben.

Ach Heere! hoe licht zijn we tot zonde gebracht! De allerbeste moet dat opmerken. Rom. VII: 21, Het kwade ligt mij bij, en, ik ben tot hinken gereed, Ps. XXXVIII: 18. Mijne voeten waren bijna uitgeweken, mijne treden waren bijkans uitgeschoten, Ps. LXXXIII vs. 2. Het schijnkwaad is als een vurige kole, gelegd bij een doove kole, zij steekt ze meteen aan brand. Ge zijt al als in de uitvoeringe, als ge maar in den schijn komt. Die te nauwe gemeenschap houdt met een, die de pest of kanker of eenige besmettelijke ziekte heeft, hij loopt licht gevaar van besmet te worden.

4. Dat moet u dringen, de duivel gaat overal met u, hij doorwandelt de aarde, hij let er op wat ons humeur is. Meent gij, dat ge ongemerkt van uwen vijand zijt? Hebt ge wel acht geslagen op mijnen knecht Job? zei de Heere ; Ja, zei de duivel, hij had er wel acht op geslagen, en op nog wel duizend meer, Job. 1: 8, 9. Het was de duivel, die David aanporde. De duivel vervulde het harte van Ananias en Saphira. Simon, Simon, zei de Zaligmaker, de satan heeft **ulieden** zeer begeerd om te ziften als de tarwe, Luc. XXII : 31. De Philistijnen over u, Simson : hij onthield zich niet, en **zoo** raakte hij in hunne handen. De duivel is als een beleefd mensch, hij houdt aan: wilt ge van hem ontslagen worden, **zoo** onthoudt u van den schijn des kwaads, en hij zal van u vlieden.

5. Dit moet u dringen om u te onthouden; door den schijn verliest ge uwen goeden naam, en een goede naam is beter als olie en als reukwerk en als zilver. Cesar zei eens van zijn wijf, dat hij **verstootten** had: ze moet niet alleen vrij zijn van de daad,

maar ook van den schijn. Hoerendracht en hoerenversiersel moet verre zijn van een eerlijke vrouwe ; de eerlijke vrouwe versiere haar met schaamte en matigheid, 1 Tim. II : 9. Ziet ook 1 Petri XIII : 3-5. Nu mag er, helaas, zooveel door onder de Christenen, ze zijn nu zoo vies niet van den schijn van onkuischheid. Het past niet, dit moet u dringen.

6. Die zich van den schijn des kwaads onthoudt, krijgt zulk een goeden geur. Wat doet het? Het doet de vromen blijde zijn, en de goddeloozen kunnen dan meteen kwaad van u spreken; uw wandel zal hen dan overtuigen, en zij zouden wel met tranen voor u staan en zeggen als Saul tegen David: gij zijt rechtvaardiger dan ik, 1 Sam. XXIV : 18. Wacht u van den schijn des kwaads, dan zijt gij nuttig in de politie, in de kerk, in uw huis, gelijk ge ziet in Zacharias en Elizabeth, zij waren onberispelijk, Lucas I : 6.

7. Nog iets, dat u klemmen moet, is, dat er zwakken in de kerk zijn, die gij zoudt bedroeven en kwetsen. Zou dat niet onredelijk zijn, dat een gezond mensch eene zieke kwetsen zou, en een sterke een zwakke? En wilt gij een zieke ziel kwetsen ? Wat ziende zal een blinde een aanstoot leggen? Ik zal dat mijn leven niet doen, zei 'Paulus, ik wil het liever alles nalaten, daar ik trek toe heb, als dat ik een kind Gods bedroeven zou, 1 Cor. VIII : 13.

8. Ook moet u dringen het gedrag van de goddeloozen. Met dat zij u in een schijn des kwaads zien, die muggen is een kemel, die stroo is een balk, en dan gebruiken zij de gebreken van de godzaligen om zichzelf daarmede te bedekken en daar achter te schuilen. Daarom zei Paulus, dat zij zouden eerlijk en voorzichtig en met wijsheid wandelen bij degenen, die buiten zijn, Col. IV : 5 en 1 Thess. IV : 12.

9. Wacht u niet alleen van de zonde, maar ook van den schijn. De historiën verhalen van Valentijn, die kreeg een druppel water op zijn kleed van een Heidensch priester, hij sneed dat stuk van zijn kleed af, opdat zij niet zouden denken dat hij gemeenschap daaraan had. Ziet dan hoe gij voorzichtig wandelt, Eph. V : 15 ; ende haat ook den rok, die van het vleesch bevlekt is, Jud. vers 23.

10. Als gij u onthoudt, dat is een deftig bewijs van een groote godzaligheid ; als men zich onthoudt, dat is meer als gemeen, dat is uit te steken boven anderen, daar de Zaligmaker van zei; wat doet gij boven anderen, Matth. V : 47.

11. Het is een blijk van een uitnemende gehoorzaamheid. Als een kind den minsten schijn niet geeft, dat is een blijk van uitnemende gehoorzaamheid. Was 't niet een uitnemend blijk van

gehoorzaamheid, dat die jongelingen niet wilde eten van datgene dat van 's konings tafel kwam? Dan. 1. Zij zouden licht wel wat gekregen hebben, daar zij zich niet in zouden bezondigd hebben. Denkt eens aan Bileam, die zulke gaven had : hij zei tegen de gezanten, ik zal niet met u spreken noch goed noch kwaad, of ik moet het God eerst vragen; hij wou den minsten schijn niet geven, en hij verloor evenwel met zijn harte den loon der ongerechtigheid.

12. Het is een teeken, dat zoo een sterk in de genade is. Van niemand kan men dat meer denken als van die zich van den schijn wacht. De Apostel zei: laat uw harte met genade gesterkt zijn in zoovele verzoeken, Hebr. XIII : 9.

13. Als gij u onthoudt van den schijn, dat zal een middel zijn, waardoor er anderen mede af zullen blijven. Zien zij u meedoen als de rest, zoo zal 't uw schuld zijn, als zij er ook toe komen; maar zien zij dat gij u onthoudt, dan zult gij voorkomen dat er anderen ook niet toe komen. Hebr. XII:1, Laat ons afleggen de zonde, die ons zoo lichtelijk omringt.

14. Zoo gij zoo leven kunt, zoo zult gij als in 't voorbegin van den hemel leven, daar schijn noch zijn plaats heeft, dan zult gij leven als de engelen en als de zaligen, die in 't volmaakte zijn.

15. Dan zult gij navolgen de allergrootste godzaligen, ja gij zult navolgen den heiligen God. Daar staat God op, en Hij zegt: zijt navolgers Gods, als geliefde kinderen, Eph. V : 1. Bij Mij is geene duisternis, wandelt dan in het licht, 1 Joh. 1 : 7. Daar staat de Heere Jezus op en roept u toe : Ik heb u een exempel gegeven, opdat, gelijkerwijs Ik gedaan hebbe, gijlieden ook doet, 1 Joh. XIII: 15, en 1 Joh. II: 6, wandelt gelijk als Hij gewandeld heeft. De allergrootste godzaligen hebben het zoo gepraktiseerd.

16. Gij zult dan leven stil en gerust. Och God, zult gij dan zeggen met Paulus; ik ben mijzelve geens dings bewust, 1 Cor. IV: 4. Zijt gij in een gezelschap, daar men malkanderen wat in de ooren visselt, gij denkt om geen kwaad. Is er iemand die u benadeelt, gij draagt het met stilte, en gij beroept u op God. Job X : 7, het is uwe wetenschap, dat ik niet goddeloos en ben, 1 Cor. IV : 4, Die mij oordeelt is de Heere.

17. Het is een teeken van een teeder gemoed, en daar is geen levendiger teeken, dat iemands boezem goed is. Wat is een goede consciëntie ? Kort, een vroolij ke consciëntie, eene geloovige consciëntie, eene heilige consciëntie ; eene onergerlijke consciëntie hebbe ik altijd bij God ende de menschen zoeken te hebben en te houden, zei Paulus,- Hand. XXIII : 16. Dat recommandeer ik, zei Petrus,

hebt toch eene goede consciëntie, 1 Petri III: **16**. Als wij die niet bewaren, zelfs de vromen, waar dan naar toe? Dan is er geen stuiten of redden aan. Dat is de klem en drang, die God ons geeft, dat kunt gij voelen, dat het zoo wezen moet.

11. Vermogen wij nu iets op uw harte? Zegt gij, neen, gij-hebt geen ingang bij ons; wij hebben evenwel het onze gedaan; de zorge, maar niet de genezinge, is ons aanbevolen. Zegt gij, ja, en doet gij er bij, och, ik ben in zoovele omstandigheden, wat weg zal ik inslaan om mij te wachten van alle schijn des kwaads? Hoort, daar zijn twee of drie wegen, die gezegend zullen wezen, zoo gij ze inslaat.

1. De eerste weg is; daar staat een tekst in den Bijbel, die gij dikwijls uw gebed moet laten zijn, Ps. CXLI: 3, 4, Heere! zet een wacht voor mijnen mond, behoedt de deuren mijner lippen; en neigt mijn harte niet tot een kwade zake, om eenigen handel in godloosheid te handelen.

Gaat zoo al biddende, en God zal het zegenen ; laat Uw voorzienigheid zoo niet werken dat ik in schijn des kwaads valle, belet mij als er occasie is. Bij die plaats voegen wij Ps. CXIX: 29, 37, Wend van mij den weg der valscheit, en wend mijne oogen af, dat zij geene ijdelheid en zien. De gauwe oogen, wat zijn ze snel? wat zijn het groote kamers, die veel schilderijen kunnen bevatten? waarom zei David dat? Ik heb het geleerd, zeide hij, als mijn oogen zoo weidden op het dak, hoe die wandelaar mij heeft overvallen, 2 Sam. XII en XIII. Had Eva zoo niet met hare oogen geweid naar de verbodene vrucht, zij had licht tot zulk een gemeenzame samenspraak met den duivel niet ge komen over die begeerlijke vrucht, en de vrucht niet genomen. Daar was eens iemand zeer belust om Rome te zien, hij reist er naar toe, maar hoorende dat de stad zoo bedorven was, en zoovele menschen bedierf, zoo reist hij er naar toe met dat opzet, dat hij zijn oogen sluiten zou en niet openen, als alleen om de kerk van Petrus te zien, die voor Petrus_ geopend was, en toen hij daarbij was opende hij ze, anders was hij er niet toe te overreden.

2. Een tweede weg is: gedenkt aan het wijf Loths, Luc. VI : 32. Wat wil dat zeggen? Dit : hoe zwaar God opneemt, en tegelijk straft, zaken, daar gij haast geen kwaad in zien kunt. Zij was licht in Sodom geboren; zij wou licht eens zien de vreeselijke wrake Gods, daar Hij de overtreders mede strafte; 't kan zoo al gezegd worden. Het gebeurt dat daar komt een Profeet uit Juda, die zoo getrouw zijn commissie deed, hij spaarde Jerobeam niet, hij raakt daar ongeschonden uit ; maar daar komt een oud. Profeet,

't was een man van jaren, die zei : keert met mij weder, God heeft het gezegd, zei die oude leugenaar; de man wordt er om gedood, **1 Kon. XIII.** Bekijk het, wat 'kwaad zoudt gij er in vinden? Ik zeg nog eens, gedenkt het wijf Loths.

3. Denkt dikwijls, dat de heilige Heere bij ons is, en met ons is ; de hoogheid Gods zal ons een schrik zijn. Doet gelijk als Job ; ik kon 't wel bedekken, zei hij, en ik zou nog al geprezen geworden hebben, maar neen, de hoogheid Gods lag op mijn harte, ik maakte een verbond met mijne oogen, Job XXXI:23. Doet het met uw geheele ziel en lichaam, en zegt: ik ben duur gekocht, zoo moet ik dan God verheerlijken met ziel en lichaam, die beide Godes zijn, 1 Cor. VI : 20. Legt dien tekst op uw harte, en gij zult zegen hebben.

Dat zijn de dingen omtrent dat stuk, die ons daartoe dringen moeten. Beproeft u nu en ziet, of gij er de kracht en zoetigheid van proeft. Het past mij en u te zijn als David : daar komt Abigaïl hem tegen, en zij spreekt hem hartelijk aan, wat zegt hij ? Gezegend zijt gij, en gezegend is deze uwe raad, en ik danke God, dat gij mij tegemoet gekomen zijt, **1 Sam. XXV.** Zoo wenschen wij dat gij ook moogt zeggen en er bijvoegen: ik zal den raad, dien gij mij gegeven hebt, in 's Heeren kracht zoeken op te volgen. Zoo gij het doet, het zal u niet tot wankeling des harten zijn, en gij zult er op uw doodbed geen berouw van hebben. Wij zullen het nu daarbij laten, en in 't toekomende tot de boezemzonde overgaan. Ik hope, dat God dit gesprokene zegenen zal aan ons en aan ulieden tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

ZES-EN-ZEVENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII: 20, 21,

Waarin men vindt :

- I. Een vrage opgelost, of men wel kan zeggen dat er een zonde bij de vromen bemind is?
- II. Dat er niets in de zonde, noch iets in de vromen is, om op de zonde te verlieven.
- III. Of dat niet een stuk in 't Woord, en van de Theologie in de kerke is, dat elke vrome zijn beminde zonde heeft ?
- IV. Wat voor uitdrukkingen het Woord daar al van geeft?
- V. Welke die beminde zonden al zijn in 't gemeen.

SALOMO zei in zijne Spreuken, Kap. IV : 23, Behoedt uw harte boven al dat te bewaren is, want daaruit zijn de uitgangen des levens. Hij zegt niet, bewaart eens anders, maar bewaart uw eigen harte. Men bewaart zeer zorgvuldig zijn gezondheid, zijn schat, zijn goederen, zijn goeden naam, maar 't allerkostelijkste dat er is, daar op gelet moet worden, is het harte ; die dat bewaart, zal zich niet toegeven in 't geen dat in of aan eenige zonde is. Daar zijn vier dingen, daar hij, die zijn harte bewaart, zich zeer zorgvuldig voor wachten moet. 1. Voor zonden die heimelijk en verborgen zijn en blijven. 2. Voor winste-zonden, daar men groot mede worden kan. 3. Voor zulke, die de wereld weinig en gering achten. 4. Voor beminde zonden.

1. Eerst, die zijn hart bewaart, zal zich niet toegeven in eenig verborgen kwaad, dat heimelijk kan geschieden, en heimelijk kan gehouden worden, al was het tot den dag van zijnen dood. Gelijk Jozeph zal hij daarin wezen. Wie zou het hem ooit verweten hebben, al had hij zijn broeders overrompeld? Zijn eigen gemoed liet het hem niet toe.

Wie zou hem zijn overspel verweten hebben? Maar hij zei : zou ik zulk een groot kwaad doen en zondigen tegen God ? Gen. XXXIX : 9. Wie zou het David verweten hebben, had hij naar Mephiboseth niet omgezien? Maar inplaats van dat, hij zet hem aan zijne tafel. Als hij het verbond met Jonathan maakte, dat was alleen in 't veld geweest, maar hij zei, 2 Sam. IX : 3, Is er niet nog iemand van den huize Sauls, dat ik Gods weldadigheid bij hem doe? Wie zou het Job ooit verweten hebben, al had hij weduwen en weezen verdrukt, ziende zijne hulpe in de poorte? Wie zou het hem

verweten hebben, dat hij zijnen knechten en dienstmaagden verdrukt hadde? Hij konde het doen, maar hij wilde niet, hij zag Gods hoogheid aan, dat hield hem terug, want het verderf Gods, zegt hij, was bij mij een schrik, ende ik en vermocht niet vanwege Zijne hoogheid, Job XXXI : 23. Een zondaar zal altemets noch schromen niet openbaar te zondigen ; waarom? Het mocht zijne reputatie krenken. Maar als ze het heimelijk kunnen doen, dan scheelt het hun niet.

Saul wilde het heimelijk doen, als hij naar de tooveresse ging. Ezech. VIII: 12, ziet gij het wel, menschenkind, zei God, wat dat zij in 't heimelijke doen? Maar een vrome zegt : God ziet ook in het duistere, die de oogen formeert, zou die niet aanschouwen? Ps. XCIV : 9; zelfs de duisternisse verduistert niets voor U, Ps. CXXXIX : 11; alle dingen zijn naakt en geopend voor de oogen Desgenen, met Welken wij te doen hebben, Hebr. IV : 13.

2. Die zijn harte bewaart, geeft zich niet toe tot zonden, door welke hij groot zou worden, uit liefde tot het voordeel. Dat was de laatste aanvechting, die de duivel aan den Heere Jezus deed, Matth. IV : 9, alle deze dingen zal ik U geven, zoo Gij nedervallende mij zult aanbidden. Hoe menig duizend vangt hij in dat gouden net! Gehazi was er niet toe te krijgen als door geven. Achan raakte er toe door gewin. Hoe menig mensch verwondert zich over een mensch om des voordeels wille? De zonden van zoo een moet hij deugd heeten, en dat om een slecht en arm gewin ; het is toch een slecht en arm gewin, als hij bij dat uitwendige gewin verliest den vrede van zijn gemoed, den hemel en een toegang tot God. Een vrome zegt: uw geld zij met u ten verderve, gelijk de Apostel Petrus zegt tegen Simon den tovenaer, Hand. VIII: 20, en Matth. XVI : 26, Al wont gij de geheele wereld en ge leedt schade aan uwe ziele, wat zou het u baten? Dat geven wil ik liever als drek rekenen, als ik daarom Jezus zou moeten missen, Phil. 111: 8 en Hebr. XI was Mozes ook zoo gezind; verkiezende liever met het volk Gods kwalijk gehandeld te worden, dan voor een tijd de genietinge der zonde te hebben; achtende de versmaadheid Christi meerderen rijkdom te zijn, dan de schatten van Egypte, want hij zag op de vergeldinge des loons, vs. 25, 26. En Daniël zei tegen Belsazar, hebt uw gaven voor uzelfen, ende uwe vereeringen geeft aan eenen anderen, Dan. V : 17.

3. Die zijn harte bewaart, zal zich niet toegeven aan eene zonde, die de wereld klein heet. Gij kunt aan eene mugge zoowel stikken als aan een kemel; de mugge willen ze er zoowel uit hebben als den kemel.

Wie kon haast zonde zien in het tellen van het volk of in het afsnijden van de slippe van Sauls mantel?

Een kleine zonde, zegt een vrome, is genoeg om den troost van mijn gemoed te **benemen**, een kleine zonde is genoeg om mij in de helle te smijten en den dood en verdoemenisse aan te doen.

Een klein vuur, wat steekt het een **grooten** hoop hout aan.

Een kleine zonde in 't harte, wat steekt ze groote verdorvenheden aan? Dat willen de vromen ook niet.

4. Zij geven zich niet toe in eene beminde zonde, al hebben ze genade in hun harte van den Heere ; dat die daar stille in 't harte zou zitten, dat willen ze niet hebben; daar moet ik, zeggen ze, in een gestadigen twist mede zijn. Daar moet een strijd in hun harte zijn tegen die zonde, zij moeten niet rusten voor dat die onder is. Hoelang moet die strijd in hen duren? Totdat zij door den dood daarvan ontslagen zullen zijn, tot bij den dood moeten ze daar gestadig op letten.

Wij hebben u in 't achtste kenteeken van den genadestaat getoond, hoe een begenadigde een haat tegen de zonde krijgt. Toen gingen wij voort om te toonen, hoe een begenadigde gesteld is omtrent het schijnkwaad, en dat het ook schriftuurlijk is. Daar is een uitdrukkelijk bevel **Gods**: onthoudt u van allen schijn des kwaads, 1 Thess. V : 22. Bij welke gelegenheid wij moesten nederdalen tot de beminde zonde, die elk kind **Gods** in zijn harte draagt, zoolang hij leeft, en dat zullen we zoo zoeken te doen, dat we eerst zullen een vrage oplossen: kan een vrome wel een zonde hebben, die hij bemint? Dan zullen we zien, dat er niets in de zonde, noch in hem is wegens de genade **Gods**, die in zijn harte **is**, om op de zonde te verlieven. Dan, of dat een stuk in 't Woord en in de theologie is, dat een vrome na ontvangene genade nog beminde zonden zou hebben? Dan, zoo ja, hoe worden die in 't Woord genoemd? Dan zullen wij in 't gemeen zeggen, welke die zijn in **Gods** kinderen.

Dan, waaraan het te kennen is dat ik en gij er aan vast zijn, en waar wij elk voor onszelven wel aan vast zijn. Dan, het behoorlijk en godvruchtig gedrag, dat de vromen daaromtrent houden moeten. Dan zullen wij middelen en bestieringen geven om ze weg te krijgen in de kracht van God. Dan zullen wij zien dien heiligen strijd, die er is tusschen vleesch en geest, en dan zullen wij **zoo** dat achtste teekentje **daarmede** sluiten.

Let er eens op. 1. Zullen wij een vrage oplossen : kan een vrome wel een beminde zonde hebben? 2. Is er in de zonde of in de vromen wel iets om op de zonde te verlieven? 3. Is

het geen stuk van de theologie in 't Woord en in de Kerk, dat elke vrome wel een beminde zonde heeft? 4. Wat voor uitdrukkingen geeft het Woord daarvan, om er bij te blijven dat ze er zijn. 5. Zullen wij in 't gemeen toonen wat dat troetelkwaad in 't gemeen is. 6. Waaraan elk zijn eigen beminde zonden kennen kan. 7. Het godvruchtig gedrag van de vromen daaromtrent. 8. Raad en bestieringen geven. 9. Tusschen die beminde zonde en de genade is een geestelijke strijd, de geest strijdt tegen het vleesch.

I. Wij zullen met het eerste beginnen. Hier is een groot geval, en vrage: kan men vroom zijn en de zonde liefhebben, kan men de zonde liefhebben en genade hebben?

1. Eerst, als gij op het voorledene ziet, eer ze genade hebben, wat heeft zoo een al beminde zonden gehad, wat al Goliaths, die als groote heerschappen zijn? De zonde heerscht in onze sterfelijke lichamen, Rom. VI : 14. Zij trekken de zonde als met dikke touwen en wagenzeelen naar zich, Jes. V : 18. Wat heeft zoo een al gehad, rechteroogen, handen en voeten die hem zoo geriefelijk, gemakkelijk, nuttig en noodig waren, en sierlijk als zijn rechter-ooge, hand en voet is? Wat heeft hij al troetelkinderen gehad, daar hij zich al mede vermaakte in dien tijd, die als zijn eenig oilammetje waren, die in zijn schoot sliepen, en dat van zijn bete at. Daar is geen een vrome, die dat tegenspreken kan. Al was het, dat ze van der jeugd veranderd waren, hij zal diezelfde nature en dien eigen aard vertoond hebben, in deze of gene zonde.

2. Ik antwoorde u, zoo wakker komt de genade niet, of de liefde tot die allen vergaat. Ziet Ps. CXIX : 28, Amos V : 23, Rom. XII : 9. Hij heeft geen genade, die een eenige zonde lief heeft, genade baart een afkeer van alle zonden. Al die niet al de slangen haat, die haat er geen een.

3. Moet ik dit zeggen, dat er nochtans genade en zonde in den mensche samen gaat, Rom. VII. Maar genade en liefde tot de zonde paart nooit, zoo weinig als het licht met de duisternis.

II. Het tweede was: in goeden **gemoede**, wat zou er in eenige zonde wezen om er op te verlieven, of om er op te bekoren, **zoodat** gij ze lief zoudt hebben? Gaat eens in uw harte : is er iets in, waarop gij u zoudt verheffen, of dat zij u bevallig zou doen zijn? Of is er iets in hem, den vrome zelfs? Dat is onmogelijk.

Daar is niets in de zonde, waarom hij er op verlieven zou, hetzij vóór of nà de genade; want

1. Eerst, in elke zonde is eene schuld, die ons verbindt om een slag van **Gods** rechtvaardigheid te krijgen; zou dat iemand

bekoren kunnen, in schuld te leven? Wel, het is beter te zeggen, Matth. VI : 12, Vergeef ons onze schulden.

2. In elke zonde is een ziekte. Jes. I : 5, Het gansche hoofd is krank, en het gansche harte is mat. Het is zulk een ziekte, als de zonde in het harte is, al is het lichaam gezond; als de ziel ziek is, is daar wel iets behoorlijks in stank en etterbuilen ?

3. In elke zonde is een vuil, een mismaktheid. Zoudt gij kunnen liefde hebben tot een wanschapen monster? De zonde is een slangenvenijn, een adderenvergif, een hondenuitbraaksel. Jac. I : 21, 't is al vuiligheid, en wie kan liefhebben, dat ons zooveel van God doet scheelen!

4. In elke zonde is een vijandschap, of zij vóór of nà de genade begaan wordt; zij steekt als een slange, zij bijt als een adder, Spr. XXIII: 32, zij heeft zulke prikkels, en daar is er geen een of gij moet daarvoor schrikken. Zij heeft drie of vier prikkels: 1. Schaamte, wie is gaarne beschaamd? 2. Schuld, ik ben den dood waardig. 3. Schrik, ach Heere! ik ben mijn stilte kwijt. 4. Dood en helle. Kan dat iemand liefhebben ? Schrikken in het gemoed? Wel, hij moet ellendig betooverd zijn, die daar liefde toe kan hebben ; daar is niets in de zonde om ze lief te hebben.

Daar is ook niets' in een kind Gods, dat hem de zonde kan doen liefhebben. Als gij het goddelijke leven aanschouwt, zoo gaat het er niet mede, als met het lichamelijk leven; als ik en gij dood zijn, zal de etter over ons meester zijn, maar zoolang iemand leeft, zoo wil hij hen daarvan separeren.

Zoo is 't met het geestelijke, dat zegt tegen de zonde, wat zal deze ? Ja daar is niets in, ik kan u niet zien, daar zit zulk een liefde Gods in mijn harte. Dat doodt al de liefde tot de zonde. Zoo wakker als een man en vrouw malkanderen liefkrijgen, dat doodt al de liefde tot de boelen; is de liefde Gods in 't harte uitgestort door den Heiligen Geest, dat doodt al de liefde tot datgene dat God boelen noemt. Wat hebt gij met dat en dat te doen, als gij Mij lief hebt, zegt God? Als gij Mij lief hebt laat dan deze gaan. Liefde is een wonderlijke genade, zij is als de eerste die leeft, en als de langste die leeft. Als een mensch bekeerd wordt, zoo geeft hij meteen al zijn liefde en achting aan God, en als alle genade uitgediend zal hebben, dan blijft die liefde.

In den hemel zal er geen een bekeerd worden ; waarom? Daar zal geen zonde zijn. In den hemel zal geen lijdzaamheid plaats hebben, waarom? Daar zal geen kruis zijn. In den hemel zal geen geloof noch hope plaats hebben, waarom? Het geloove is een vaste grond der dingen, die men hoopt, en een bewijs der

zaken, die men niet ziet; Hebr. XI :1. Maar daar zal men aangezichte aan aangezichte zien, 1 Cor. XIII: 12. Daar zal geen hope plaats hebben, want het zal dan de volle oogst zijn. Wat zal daar dan plaats hebben? De liefde Gods, die zal daar heerschen in het harte, 1 Cor. XIII: 13.

III. Jawel, zult gij zeggen, als gij nu dat opgelost hebt, of er wel een zonde bij de vromen bemind is, en dat er niets beoorlijks in de zonde is, noch iets in een kind Gods is, om op de zonde te verlieven, wat zal dan van de derde zaak worden? Is dat een stuk in 't Woord, dat er geen een kind Gods is, of hij heeft wel een beminde zonde? Wij zullen 't u zoeken klaar te maken, zoodat gij er niet één woord tegen zult kunnen hebben.

1. Eerst, ten aanzien van het voorledene, in hun natuurstaat, zoo is er niets tegen te zeggen, of zij hebben vele beminde zonden, ja zij beminnen alle zonden; ofschoon zij ten aanzien van de uitwerking sommige zonden wel eens haten, en sommige deugden wel eens beminnen, doch dat is niet recht.

2. Na ontvangen genade is er ook niets tegen te zeggen, want daar is dan nog in een begenadigde een oude en een nieuwe mensch, daar zijn dan twee menschen in één mensch, in een begenadigde. Als zij genade gekregen hebben, zoo doen zij nooit den ouden mensch geheel uit, en den nieuwen doen zij nooit geheel aan. Hoe ben ik dus, zei Rebekka? Gij hebt tweelingen in uwen buik, Gen. XXV : 22, 23, Hoe ben ik dus, zei Paulus? Hij had tweelingen in hem, vleesch en geest, Rom. VII. Dien ouden mensch, daar zult gij niet van ontslagen worden voor dat gij sterft.

3. Die oude mensch wordt door Gods goedheid in het opgroeien van den nieuwen mensch zwakker, en hoe nader bij den hemel, hoe meer zij verdwijnt, en dus verdwijnt zij allengskens, totdat zij door den dood geheel verdwijnt en vernietigd wordt. Die nieuwe mensch, hoe verder hij in de genade komt, en hoe meer de oude mensch verdwijnt, hoe meer hij opwast, toeneemt en sterker wordt, zoodat hij bij trappen meester wordt, bijzonder als het hun in de genade dikwijls eens gaat als een Gajus en zijns gelijken, dat hun ziele welvaart, doch zij is niet volkomen meester als na den dood.

4. Dat onwedergeboren deel, die oude mensch, houdt zulk een liefde tot de zonde, alsof zij volkomen meester was. Hebben zij voor hun wedergeboorte een bijzondere zonde gehad, die zij zeer liefhadden, dat verdorven deel blijft ze liefhebben, alsof het meester was, hoewel het dat niet is; maar de nieuwe mensch haat die overblijfselen van den ouden mensch, hij kan ze noch in 't geheel noch

ten deele, niet dragen, het is hem tot geen lust, maar tot een last. Rom. VII, dat lichaam der zonde **hate** ik. Gelijk Ezau Jacob daarom haatte, om dien zegen, Gen. XXVII : 41, zoo haatte Jacob Ezau om zijn goddeloosheid. Zoo ook hier: de oude mensch haat den nieuwen mensch om zijn godzaligheid, en de nieuwe mensch haat den oude'n mensch om zijn zonde en goddeloosheid.

5. Terwijl de daden die zij doen, daden van den **geheelen** mensch en van den persoon zijn, zoo wordt die haat, die de nieuwe mensch tegen de overblijfselen van de zonde heeft, en die liefde, die de oude mensch tot de zonde heeft, aan den **geheelen** persoon toegeschreven. Paulus onderscheidt ze wel, maar hij scheidt ze niet van malkanderen, want de daden van die beide menschen zijn daden van een en denzelfden persoon toegeschreven. Paulus onderscheidt ze wel, maar hij scheidt ze niet van malkanderen, want de daden van die beide menschen zijn daden van een en denzelfden persoon. Paulus zei, Rom. VII: 17, Ik nu en doe de zonde niet meer; dat was eene daad van den persoon, doch naar den nieuwen mensch ; want in een ander vers zegt hij, het kwade ligt bij mij, het is mijn lichaam der zonde; dat kwade is ook een daad van denzelfden persoon, doch naar den ouden mensch. Zoodat de liefde tot de overblijvende verdorvenheid, en de haat tegen de verdorvenheid, den **geheelen** persoon, den **geheelen** mensch, wordt toegeschreven. De overblijfsels van den ouden mensch hebben dat lief, dat een troetelkind en een beminde zonde genoemd wordt, hoewel de nieuwe mensch dat haat. Onthoudt het tot uwe hartsterking. De Bijbel zal u daar zulke uitdrukkingen van geven, en dat was ons vierde stuk.

IV. Geeft het Woord zulke uitdrukkingen, daar gij het uit moet besluiten, en zeggen, een kind **Gods** heeft ook beminde zonden? Ja, en dan wel in beide de Testamenten **Gods**.

1. In 't oude ziet gij, dat in een kind **Gods** lusten zitten tot de zonde. 2 Sam. XXIV, zei die krijgsoverste Joab, waarom heeft mijn Heere de Koning lust tot deze zake? Hij had er een kitteling en een trek toe om het volk te tellen, die ook met de daad achtervolgd wierd. 2 Sam. XII, daar komt een **Propheet** bij den Koning, en die zei, daar is u een wandelaar overgekomen, die bij u wel onthaald wierd, hij kreeg ingang in uw boezem, hij kreeg zijn gemak bij u. En hoort zelfs den koning eens spreken van zijn zonde, Ps. XVIII : 24, Ik **wachtete** mij voor mijne ongerechtigheid. Ps. XXXVIII : 18, Ik ben tot hinken gereed. En Azaf, Ps. LXXIII: 2, Mijne voeten waren bijna uitgeweken, dat is te zeggen,

zoo te struikelen dat ik bijna gevallen ben. 1 Kon. VIII: 38, als zij erkennen een ieder de plagen van zijn harte.

2. Gij zult zeggen, is 't in 't Nieuwe Testament ook bekend? Ja het, overvloedig. Hoe noemt het God daar? Gal. VI : 1, zoo iemand overvallen wordt door eenige misdaad, gij die geestelijk zijt, brengt den zoodanige terecht, dat is gelijk als een gezond mensch, hij krijgt een overval. Rom. VII: 21, daar spreekt Paulus van een bijliggend kwaad, en dat de zonde in hem bovenmate zondigende was. Gal. V : 17, daar hebt gij vleesch en geest, het eene wil bemind en het andere gehaat worden. Gal. V : 24, daar zijn bewegingen en begeerlijkheden tot de zonde ; daar zijn leden die op aarde zijn, Col. III : 5. Daar zijn zonden die ons lichtelijk omringen, Hebr. XII: 2, wij struikelen allen in vele.

Nu geloof ik, dat dat vierde stuk u klaar is, zoodat gij moet zeggen, ik moet dat als een leerstuk op den weg naar den hemel aanvaarden.

V. Wat is nu het vijfde stuk? Wat zijn doorgaans de beminde zonden? Geliefden, het is moeilijk om te zeggen, en 't is evenwel noodig te zeggen, wat de vromen al voor verborgene accidenten hebben; de eene slaapt in deze, en de andere in gene Delila's schoot. Wilt gij een generaal **teeken** of twee gesteld hebben? En dan zullen wij tot particuliere overgaan.

1. Eerst, de zonde, die door de ontvangen genade de meeste kracht had in een uitverkoren vat. Och armen, die blijft na zijn roeping dikwijls nog zoo krachtig! Petrus was vóór zijn roeping al wat voorbarig, en na zijn roeping hield hij er veel van over; dan wilde hij dat vuur uit den hemel daalde, dan had hij een zwaard, daar hij des Hoogepriesters dienstknecht het oor mede **afhieuw**, dan vliegt hij in 't water om naar den Heere te zwemmen, dan zegt hij, ik zal U niet verlaten, al verlieten zij U allen, dan zegt hij, Heere, zijt U genadig, dat zal U geenszins geschieden, zoodat de Heere Jezus zeggen moest, ga weg achter Mij, satan, gij zijt Mij een aanstoot, Matth. XVI : 22, 23. De genade neemt heel de **nature** niet weg; ze maniert ze, exerceert ze, fatsoeneert ze maar wat. Paulus zei, 1 Cor. IX : 27, maar ik bedwing mijn lichaam. Sommigen willen dat de kracht van 't woord zegt, ik sla het bond en blauw.

2. Een tweede generaal **teeken** is, dat gij doorgaans zulk een gezelschap zoekt, dat uw en zijn beminde zonde overeenkomen. Waarom staat gij malkander voor? Omdat gij malkander niet te verwijten hebt. Daarom kunt gij het in een ander zoo wat inschikken.

Of de genade zou in **die** werkzaamheid moeten wezen, dat gij zei, wij zijn malkander niet meer nuttig, 't is tijd dat wij scheiden, evenals Loth en Abraham, toen gingen die mannen van malkander. Of uwe verdorvenheid wordt **zoo** sterk, dat gij in een ander niet langer dragen kunt zijn verdorvenheid. Dat had plaats in Paulus en Barnabas, zulke goede vrienden; daar kwamen zulke groote verdorvenheden in, en **zul**k een groote verbittering door die verdorvenheid, zoodat zij scheiden. Gij zult zeggen, hebt gij daarvan nog een exempel in den Bijbel ? Ja, een klaar exempel in Aäron en Mirjam, Num. XII. De man Mozes deed in eenvoudigheid zijn dingen, zijn broeder en zuster waren tezamen tegen hem aangespannen. Kijkt nu : met wie verkeert gij? met die zulke hartzonden hebben als gij? werkt de genade wel **zoo**, dat gij zegt, wij zijn malkander niet meer nut?

Nu moeten wij tot de particuliere ontdekking gaan, wat doorgaans de boezemzonden zijn. Daarna, waar zij aan te kennen zijn. Dan, hoe de vromen zich daaromtrent dragen moeten. Dan raad geven wat zij er tegen doen moeten. En dan zullen wij dit kenteeken zoeken te sluiten met den strijd, die er is tusschen vleesch en geest. Wij zullen het daar nu bij laten. **Ik** hope dat God dit gesprokene zegenen **zal** aan ons en aan **ulieden**, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

ZEVEN-EN-ZEVENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. XII : 20, 21,

Waarin deze twee dingen verhandeld worden :

- I. Welke de beminde zonden of troetelkinderen, van Gods volk zijn ?
- II. Waaraan dat elk zijn beminde zonden kennen kan?

WIJ lezen, Spr. IV : 23, Behoedt uw harte boven al dat te bewaren is. Het harte moet altijd wel bewaard worden, maar op wat voor tijden moet het wel meest bewaard worden? Daar zijn zoo sommige tijden, dat er allermeeft moet op gepast worden. Wat voor tijden? Dan moet er allermeeft op gepast worden, als men alleen is. Dan, als men in gezelschappen is. Dan, als men onder vromen is. Dan, als iemand voor God zich wel gekweten heeft. Dan, als gij in armoede zijt. Dan, als de beminde zonde haar meefte kracht krijgt. Eilieve, laat ons voor den Heere tegenwoordig bezig zijn !

1. Wij moeten ons harte bovenal bewaren, als wij alleen zijn. Als Eva besprongen werd, toen was zij alleen. Als David op het dak alleen was, toen zag hij Bathseba, en daar kwam hem een wandelaar over. De Heere Jezus wierd verzocht van den Satan, toen Hij in de woestijn alleen was, Matth. IV. Paulus wil niet dat iemand al te lang alleen zij, opdat de duivel geen voordeel over hem krijgje, 1 Cor. VII : 5.

2. Gij moet uw hart zeer bewaren, als gij in gezelschap zijt. Men is niet altijd in goed gezelschap, maar ook wel in slordig, daar 't gezelschap niet al te burgerlijk is. Toen Jozef niet op paste in Pharao's hof, toen wierd hij verleid om te zweren bij het leven van Pharao. Salomo zei, mijn kind en doet niet mede, als de zondaars u verleiden of verlokken, Spr. 1: 10. Petrus, in een kwaad gezelschap staande, daar men den Heere Jezus verloochende, hij volgt het na; 't is maar een mensche, **zeide** hij, ik en kenne Hem niet, Matth. XXVI : 72.

3. Men moet zijn harte bewaren, als men in een goed gezelschap is. Als men in een goed gezelschap is, dan zit men dikwijls op malkanderen en ziet, en men moet er wel van zeggen, 't geen van Juda gezegd wierd, evenwel waren er nog eenige goede dingen in **Juda**, en men moet er er van zeggen, 't geen 1 Kon. IV staat, daar is wat goeds in den jongen. Daar zit dikwijls in het **gezelschap**

een goede, daar wat goeds in is, bewaar uw hart dan. De duivel komt niet altijd als een wolf om te verscheuren, maar hij komt ook in de gedaante van een schaap. Kan hij geen kwaad doen door een goddeloos mensch, hij gebruikt er wel een goede toe. De koning Jerobeam vermocht op den goeden **Propheet** niet, toen nam hij den ouden Propheet, die hem verleidde, 1 Kon. XIII. De Heere Jezus leed **zooveel** kwaad niet door Judas, als de duivel Hem dacht te doen door Petrus; hij kroop in dien duivel, zoodat de Heere Jezus moest zeggen, gaat weg achter Mij satan, gij zijt Mij een aanstoot, Matth. XVI : 23.

4. Bewaar uw hart bovenal, als gij u wel gekweten hebt, als gij wel gebeden hebt en wel ten Avondmaal geweest zijt. Toen bij den Heere Jezus **zoo** een stemme uit den hemel kwam, deze is **Mijn** geliefde Zone, hoort Hem, toen kwam de duivel, en die verzocht Hem. Toen Simon Petrus zich verklaard had en gezegd, ik zal U niet verlaten, toen zei Jezus tot hem, waakt en bidt, Simon ! Simon! ziet de satan heeft **ulieden** zeer begeerd íe ziften als de tarwe, maar Ik heb voor u gebeden, Luc. XXII: 31, 32. Die vrome Hoogepriester **Jozua**, als hij zich **zoo** wel gekweten had in Babylonië, **zoo** stond de duivel aan zijn rechterhand, zoodat de Heere hem moesf te hulp komen en zeggen, blijft van **Mijn** knecht af, die zich **zoowel** gekweten heeft in dien zeventigjarigen storm, moeit hem nu niet, nu dat hij het werk **Gods** gaat werken, **Zach. III.**

Noach in de eerste wereld had zich **zoo** wel gedragen, zoodat hij door 't geloove een arke bouwde, doch na den vloed heeft hij zich niet zeer wel gedragen, en ais hij dat jaar in die gebouwde arke was, droeg hij zich ook zeer wel.

Elia droeg zich beter op den berg **Carmel** als in de woestijne. 1 Kon. XVIII, ijverde hij voor God, en 1 Kon. XIX, zit **hij** moedeloos. Loth, die zich **zoo** wel gedragen had binnen **Sodom**, **ach** hoe valt hij, als hij er uit was! Er uit zijnde valt hij deerlijk, Gen. XIX.

5. Dan moet gij uw hart bovenal bewaren, als een storm komt, als er tegenspoed, verdrukkingen, kruis komt. Job II: 9, houdt gij nog vast aan uw oprechtheid? wel man, gij **zijt zoo** beschadigd in uw kinderen, in uw goed, in uw gezondheid, wilt gij nu nog bidden, God **vreezen** en dienen? Wat zinneloosheid is dit? **schei** er uit, want God scheidt er uit met u te zegenen.

Toen de Koning Salomo groot geworden was door den zegen **Gods**, wat lag er op zijn harte? Ik **vreeze**, **zeide** hij, **zoo** Gij eens verandering geeft, dat ik **zoo** vallen zal. Wat voor verandering? Armoede. Koning, daar ziet het immers niet naar uit; maar wat **zoudt** gij dan

doen? Misschien stelen en den name **Gods** aantasten. Of **zoo** Gij mij zegent, ik **vreeze** dat ik mij nog verheffen zal. Azaf begon dat **zoo** te voelen, Ps. LXXIII. Het ging **zoo** glad niet; ik weet niet, **zeide** hij, of gij het wel weet, wat er al omgaat. Jer. XII moest God zeggen, moet Ik u rekenschap geven?

6. Bewaart uw hart, als de voorspoed allergrootst is, en allermest zijn gang gaat, als gij kunt zeggen, ik wassche mijne gangen in boter, en de lampe **Gods** schijnt over mijne **tente**, ik hebbe geen banden noch kruis, uitwendig. Toen kwam diezelfde koning, en zei, och Heere, ik **vreeze zoo** voor mijn harte in den voorspoed. Waarom? Ik **vreeze** dat mijn harte zou zeggen, waar is God gebleven? Spr. XXX : 9. Simson viel in slaap in den voorspoed op Delila's schoot, Richt. XVI : 19. Toen Jeschurun vet geworden was, sloeg hij achteruit, Deut. XXXII : 15.

7. Ten laatste, bewaart uw harte bovenal, als de beminde zonde krachtig wordt. Ik was oprecht bij Hem, **ende** ik **wachtede** mij voor mijne ongerechtigheid, Ps. XVIII : 24. Als men begint tot hinken gereed te worden en dagelijks begint te struikelen in velen, en de rechteroogen, handen en voeten de meester worden, wacht u dan; gij kunt de zonde er beter uithouden eer ze er in is, als dat gij ze er uit kunt krijgen als zij er in is; als de oude accidenten beginnen te vloeien, weest dan wakker in de weer, opdat zij niet erger worden.

Gij weet dat wij het het zevende **teeken** van den staat der genade hebben afgehandeld, en dat wij in 't achtste bezig zijn. Ik weet wel dat het moeilijk is, maar, **zoo** gij oprecht zijt, niet; dan heeft men **zoo** gaarne dat onder de hand als iets anders. Het achtste **teeken** is de haat tegen de zonde. Ik moet van mij, noch gij van uzelfen, niet goeds denken als wij dat niet vinden. Gij weet dat wij zeiden, dat die haat vier leden had : 1. Zij waren aller zonden vijand. 2. Zij zochten zich wel te dragen omtrent het schijnkwaad. 3. Het derde is het godvruchtig gedrag omtrent de boezemzonde. 4. Het laatste, de geestelijke strijd in de mogendheid van God. Wij waren tot het derde lid gekomen. Dat hebben wij **zoo** gedaan, dat wij vraagden, haat dan een kind van God alle zonde? en wij zeiden, ja. Dan, of er evenwel niet sommigen zijn, die men beminde zonden in hen zou kunnen noemen? en of het Woord ons daar aanleiding toe geeft? Dan zagen wij dit: al was 't dat zij moeilijk waren om te kennen, dat zij evenwel niet konden onbekend blijven, 't werd ergens aan openbaar. Nu hebben wij te zien, welke die troetelkinderen in **Gods** volk zijn.

I. Wat zijn **zoo** wel de beminde zonden, die **zoo** doorgaans zijn in **degenen**, die genade hebben?

II. Waaraan kan ik weten, wat dat mijne beminde zonde is?

III. Hoe gedraagt een godvruchtig mensch zich daarin?

IV. Wat weg moeten wij inslaan om het te boven te komen?

Dat zijn vier zware dingen. Eerst, elke vrome heeft **zoo** zijn troetelkinderen, en wij zullen er eenige optellen. Dan zullen wij zien, waar dat elk aan vast is. Dan zullen wij bekijken het godvruchtig gedrag der vromen daaromtrent. Eindelijk, wat weg moet ik houden en inslaan om het te boven te komen? Wij zullen het **zoo** verre brengen als wij kunnen, en licht een Zondag nog wat verder.

1. Wat het eerste aangaat. Elke vrome heeft **zoo** een troetelkind, ja hij is gelukkig, die er maar één heeft en niet meer als aan één vast is. Maar gij moet dit opmerken, dat er één kapitein is. Die heeft iets boven een ander. Het is moeielijk, het harte open te leggen. Een toehoorder zal zeggen, gij kunt het van uw eigen **wel** doen; maar dat is ook onder **Gods** zegen tot verkwikking van een Predikant, als hij 't Woord voor zich heeft, dat hij dan ook in 't harte kruipen kan van zijne toehoorders. Willen wij er weinigen optellen? Let dan,

1. Eerst op den hoogmoed. Die is waarlijk als de Kapitein van allen; gij kent uzelf niet, **zoo** gij niet altemets bidt, houdt Uwen knecht ook terug van trotschheden, laat ze niet over mij heerschen, Ps. **XIX**: 14.

2. Wil dat niet gaan, dan komt daarbij de kleinmoed. Men is moedeloos, men steent of zucht of men door de aarde zinken zou; dan is 't, ik ben niet beter als mijne vaderen, neem doch mijne ziele weg, 1 Kon. **XIX**: 4. Dan is 't, mijne ziele buigt haar neder in mij, Ps. **XLII**: 12.

3. Is het dat niet, dan menschenbehagers, of eens zien naar iemands gunste, al was het met krenking van zijn consciëntie, al was 't dat zij hun ondeugden deugden moesten noemen. Dat kon Paulus niet dragen, Gal. **I**: 10, Ofte zoeke ik menschen te behagen? Want indien ik nog menschen behaagde, **zoo** en ware ik geen dienstknecht **Christi**. **Zoo** gij menschenbehagers zijt, zegt hij, dan zijt gij geen dienstknechten van Christus. De Zaligmaker bestrafte dat ook **zoo** bitter; zoekt geen menschenbehagers te zijn, **zeide** Hij. Als gij in de gunst van menschen zijt, 't is of gij dan een hemel had.

4. Is 't dat niet, dan bekruipt een kind van God vreesachtigheid, een zonde, daar Paulus van **zeide** tegen Timotheus, gij hebt

niet ontvangen een geest der vreesachtigheid, maar der kracht, ende der liefde, ende der gematigdheid, ende der vreeze des Heeren, 2 Tim. I : 7. Als gij dat weg zoudt willen hebben, diende er altemets een stemme uit den hemel te komen, vreest niet, waarom hebt gij gewankeld?

5. Gij moogt niemand neffens u noch boven u zien, gij zoudt gaarne de hoogste plaats hebben, gij moogt niet zien dat iemand eenige liefde geniet als gij; en dat is nijdigheid, waarvan Salomo zegt, dat zij is een verrottinge der beenderen, Spr. XIV : 30.

6. Dat niet alleen, maar dan heerscht er geveinsdheid en gemaaktheid. Wat voor gemaaktheid? In **gesten, oogen, taal**, zij weten hun **oogen** te draaien, zoodat zij zich walgelijk aanstellen, en zij zijn vol geveinsdheden. Zij zijn nog altemets oprecht voor God, maar voor hun naasten niet. Daar men weleer in vertrouwdheid mede gehandeld heeft, daar kan men nu niet een hartelijk woord meer mede spreken of men is bedrogen.

7. Gierigheid. Och hoe menig harte is met gierigheid bezet! gierigheid is een wortel van alle kwaad; zij doen hun ziele gebrek hebben.

8. Verkwisting. Zij moeten wat lekkers hebben, de tooi en de mooi moet zijn gang gaan, of het er af kan of niet.

9. Dan ijdelheid. Komt men bij menschen, men zit mede en boert, men is vol van allerlei zot geklap, gekkernij en ijdele woorden, welke niet betamen, Eph. V : 4. Och God! doet ijdelheid verre van mij weg, bad Agur, Spr. XXX : 8.

10. Leugentaal. Zij spreken dikwijls onwaarheden, met krenking van hun gemoed, of om zich uit ongelegenheden te redden. En ligt niet tegen malkanderen, Col. III : 9.

11. Achterklap. Lev. XVII : 16, Gij en zult niet wandelen als een achterklapper onder uwe volken ; wandelt doch niet in achterklap tegen uwe naasten.

12. **Zichzelven** te prijzen, al is 't dat God zegt, laat dat anderen doen. Laat u een vreemde prijzen, en niet uw mond; een onbekende, en niet uwe lippen, Spr. XXVII : 2.

13. Opllopende, toornig en boos te zijn zonder **oorzake**, en is er **oorzake** gegeven, zij laten de zonne over hunne toornigheid ondergaan, tegen Paulus' raad en bevel, Eph. IV : 26.

14. Wraakgierigheid, en andere dingen, als begeerte tot sterken drank en anderen drank, en bewegingen in het hart, die gruwelijk zijn; aan deze dingen zijn de vromen dikwijls vast.

Gij zult mogelijk zeggen in uw hart, mijn troetelkind is nog vrij. Wel, wie kan **al** de afdwalingen verstaan? Weest niet blijde,

gij kent ze en God kent ze. Of hebt gij gezegd, neen, ik ben niet vast aan eenige beminde zonde. Zoo gij de waarheid spreekt, zijt gij gelukkig, en 't is een groote genade. Kijkt of gij de waarheid spreekt. Daar is geen een vrome ooit of ooit geweest, die er vrij van is geweest, en daar zal er nooit een wezen, die zulke accidenten niet heeft. David zeide, Gij hebt begeerd een hert, dat geheel oprecht is en goedig, 't welk ik niet hebbe gehad in den rijm van Ps. LI. Gij zult vlekken hebben, de eene of de andere luipaardsvlekken, en de zwarteheid van den moorhuid, daar gij aan gewend zijt, dat gij als omhelst.

II. Gij zult zeggen, waaraan zal ik het kennen, welke mijn liefste zonde is? Dat is nu ons tweede stuk. Wij hopen tegenwoordig u het klaar te ontdekken, zoodat gij niet één woord er meer tegen zult kunnen spreken, maar gij zult moeten zeggen, dat is mijne.

1. Eerst, zoo is zij daaraan te kennen : dat is uw en mijn boezemzonde, daar uw en mijn gedachten 't meest op liggen en malen. Als een mensch een mensch bemint, hij kan er zijn gedachten niet afkrijgen. Elk heeft zoo al eenige zonde, daar zijn gedachten meest op malen en spelen ! Dat is een bewijs, dat die zonde tevoren in u geheerscht heeft, en nu nog teveel in u is overgebleven. Gij gaat er mede slapen, 'en gij staat er mede op. Baruch! hoe maalt gij daar zoo om rijk te worden? Zoudt gij u groote dingen zoeken? En zoekt ze niet. De Apostelen des Heeren hadden altemets een discours, wie de meeste zou zijn ; dat was hun zonde, zij hadden er teveel mede op.

2. Gij zult ze daaraan leeren kennen: ze neemt en legt u zoo licht gevangen. Sommige zonden kunt gij gemakkelijk tegenstaan, maar deze heeft te groote macht op u. De jongeling was vele zonden te boven gekomen, maar de begeerlijkheid niet. Gehazi, een knecht van zoo een heilig Profeet, was vele zonden te boven gekomen, maar toen Naäman kwam en dat aanbod deed, dat kan hij niet tegenstaan. Paulus zeide, het kwaad ligt bij mij, Rom. VII: 21.

3. Zij is daaraan te kennen: daar men zoo een welsprekende en gladde tong voor heeft. Gij stelt er u tegen in de weer, als er iemand aankomt, gij omhelst en pleit voor die zonde, Jona IV : 9, is uw toorn billijk ontstoken, Jona, over den wonderboom? Ja Heere, zegt hij, billijk is mijn toorn ontstoken ter dood toe; hij was er als een Advocaat voor. 2 Sam. XXIV, 't zal kwaad doen, zeide Joab, dat gij het volk telt ; 't zal geen kwaad doen, zeide David.

4. Zij is hieraan te kennen : als zij zoo licht schijnt in uw oog, zelfs tusschen God en uw hart. Gij zoudt ze wel voor geen zonde willen laten passeeren, gij zoudt bijna God en menschen dwingen,

kon het zijn, om dat kwade goed te heeten. Matth. XIX, hoe is 't met de zaak van 't huwelijk,. zeiden ze? Het waren overspelers, zij nemen nog al de Schrift voor zich, Mozes heeft het gezegd, zeiden zij, dat wij ze een scheidbrief mogen geven. Is iemand op den tooi gezet, die misbruikt Rom. XI : 2, En wordt dezer wereld niet gelijkvormig; dat past dan daar niet meer op, dat ziet dan op de Wet der Ceremoniën, dat zeggen zelfs **zulken**, die het minst past. Doch met Eph. 11: 2, wandelt niet naar de eeuwe dezer wereld, daar weten zij geen raad mede. Zulke uitleggers van het Woord weten dat zoo al te stellen, en 't volk heeft het gaarne alzoo, dat zij gepleisterd worden met looze kalk.

5. Is zij hieraan meest te kennen : zij beroert ons meest, zij vliegt ons meest in 't aangezicht, allermest als wij ziek zijn ; dan begint ze ons te klemmen, als wij denken om voor God te komen. Gen. XL : 21, Toen zei d' een tot den ander, voorwaar wij zijn schuldig aan onzen broeder, wiens benauwdheid der ziele wij zagen, toen hij ons om genade bad, maar wij en hoorden niet; daarom komt deze benauwdheid over ons. Als men **zoo** in eenige omstandigheden geraakt is, dan komt de consciëntie en zij beroert er ons over. Daar is 't **als** in den rijm van Ps. XXXVIII, vers 5 en 8:

Door mijn dwaasheid, niet om sommen,
Is mij kommen
Dit **verderf** en tegenspoed.
Ik, die wakker plag te wezen,
Ben mits dezen
Gaar, gebroken, mat en krank.

6. Zij is daaraan te kennen: men heeft niet gaarne dat die zonde ontdekt of dat men daarover bestraft wordt. Dan ontdekt er zich een heimelijke boosheid, dan kunt gij zien hoe **Herodes** gesteld was, als Johannes hem te na kwam, en hoe de koning Asa gesteld was, als hij **zoo** trouw behandeld wierd. Anders was het met David, de **rechtveerdige** sla mij en het zal weldadigheid zijn, Hij bestraffe mij, en 't zal olie op mijn hoofd zijn, het en zal mijn hoofd niet breken, Ps. CXLI : 5. Daar bebt gij twee exempels van, 't eene in David in het Oude Testament, het andere in Petrus in het Nieuwe Testament. Paulus had hem openbaar bestraft, Gal. II:11. Dat had zijn liefde niet gebroken. 2 Petri III: 15, Onze geliefde broeder Paulus, zegt hij, naar de wijsheid die God hem gegeven heeft; 't is een wijs man, een geliefd man, en 't is mijn broeder.

7. Gij zult ze daaraan kennen : 't is zoo een dragelijke zonde, gij kunt ze allerbest verdragen. Van vele zonden kunt gij gemakkelijk afscheiden, maar, als gij van uw hartzonde zoudt moeten scheiden, dan zoudt gij wel zeggen als Jacob: Jozeph is er niet, Simeon is er niet, nu wilt gij Benjamin wegnemen, alle deze dingen zijn tegen mij. Dan zoudt gij wel zeggen, mijn God, moet ik dan sterven van melancholie, en met een Achab te bed gaan liggen? Ik mag immers niet leven op zijn Stoisch, of op zijn Epicurisch, dartel ?

8. Zoo het dragelijk is, dat is de boezemzonde, als vromen, die met u verkeerden, u daarover aanspreken, en het er uit willen hebben, en gij u daartegen aankant, en zegt, God die draagt die zonde in mij, en mijn broeder wil niet, tegen Hebr. III: 13, vermaant malkanderen alle dagen ; dat kunnen zij niet dragen, dan zijt gij hun boezemvriend niet, 't is of gij dan altijd wat te beknibbelen hebt. Hand. XV, ziet gij dat in Paulus en Barnabas; Paulus wou die eigen-zinnigheid uit Barnabas hebben, hij scheidde liever uit de vriendschap. Gij zult zeggen, had Paulus minst schuld? dat blijkt uit den tekst: de Gemeente valt Paulus om den hals, zij bevelen hem der genade Gods, maar zoo deden zij aan Barnabas niet.

9. Daar is 't aan te kennen : gij doet ze zoo heimelijk. Het harte is als het diepe van een man; gij bedekt dien wrevel als met een kleed, gij bedekt ze met uw naam en achtig.

10. Ook is zij daaraan te kennen, hoe bedekt dat gij ze doet, als God ze uit doet komen door Zijne voorzienigheid. Dan heeft uw hater zelfs een afkeer van u; dan zeggen ze gelijk als die twee mannen die vochten, die Mozes tot vrede drong, zoekt gij mij te dooden, gelijk gij gisteren den Egyptenaar gedaan hebt? Exod. 11: 14. Daar schuilt wat bij u, zeggen ze, en zij werpen u uw boezemzonde voor. Uw hater zeg ik, keert hij van u af, even gelijk als dien Hebreër, die tot Mozes zeide, gij hebt den Egyptenaar doodgeslagen, en gelijk als Simeï tegen David, gij man des bloeds, gij hebt Uria en dertig mannen gedood, 2 Sam. XVI : 7, 8. Ziet, zoo beschikt het God, dat het uitkomt tot uw schande.

11. Dat is onze boezemzonde, daar de duivel ons meest mede aanrandt. Zult gij dat doen, zegt hij, en genade hebben? Al hebben ze het betreurd, beleden, en gevoelige vergiffenis verkregen, hij weet het hun zoo levendig voor ooggen te houden.

12. Dat is ze, daar gij niet af kunt, al is 't dat bedrevene vromen het er opzetten, en of gij er zwakken smarte mede aandoet, en de wereld daardoor in slaap gewiegd Wordt en daardoor

onbekeerd blijft leven en sterven, Gal. I. Petrus wilde van het veinzen niet af, of hij daar velen mede ergerde en bedroefde, 't helpt niet, hij gaat er mede 'voort. Vele oogden zien op u, die den naam van een Christen hebt; als andere vromen uw slordigen wandel zien, zij volgen het licht na.

13. Ten laatste, daar is 't aan te kennen, als er de goddeloozen u over beginnen te prijzen. Gij verkeert niet altijd met vromen, maar ook wel met goddeloozen; als die beginnen te zeggen, gij kunt nog met ons meedoen, maar die muggeziften, die perfectisten, niet, die willen wij in ons gezelschap niet hebben.

Daar hebt gij nu zoo dertien blijken. Kijkt nu eens, of gij uw eigen boezemzonde niet haast vinden zult, en of wel iemand vrij is van dat accident.

Daar liggen nu de zaken. Wat denkt gij nu? Zoudt gij nu zeggen, als die vrouw van Sarepta, man Gods, wat heb ik' met u te doen? Of zoudt gij zeggen, ziet op uzelf, en geneest uzelf. Als het God belieft, onder Zijn' zegen, zijn wij daar bereid en willig toe. Of zegt gij, de pijlen zijn scherp, gij hebt mij gewond, ik worde met lust bevangen om te weten, hoe ik mij gedragen moet, om het te boven te komen? Gij moet tot den dag van uw dood een godvruchtig gedrag daaromtrent hebben; daarnaar moet gij jagen, en onder Gods zegen zult gij het dan te boven komen. Wilt gij zoo doen, God zal het zegenen.

Dat zijn de zaken, die wij nog te doen hadden. 1. Hoe een kind Gods zich godvruchtig moet dragen? 2. Wat weg in te slaan om het te boven te komen? Dat zullen wij toekomstigen Rustdag zoeken te doen, ik wensch, dat God dit believe te zegenen, aan ons en aan **ulieden**, tot Zijne eere, om Zijns Zoons wille, Amen.

ACHT-EN-ZEVENTIGSTE PREDIKATIE

OVER MATTH. X11 : 20, 21,

Waarin deze drie dingen verhandeld worden:

- I. Als een kind **Gods** van zijne beminde zonde hoort spreken, wanneer hij zich niet wel gedraagt.
- II. Wanneer hij zich integendeel wel gedraagt.
- III. Het godvruchtig gedrag der vromen tegen hun beminde zonde.

WIJ lezen in de Profetie van Jesaja, kap. I: 5, 6. Het gansche hoofd is krank, **ende** het gansche harte is mat, van de voetzolen af tot het hoofd toe is er niets **geheels** aan hetzelfde, maar wonden, **ende** striemen, **ende** etterbuilen, die niet uitgedrukt, noch verbonden en zijn, noch **geene** derzelve met olie **verzachtet** is. Wat heerlijk gezichte was dat ? Wat een heerlijk gezichte was dat, die man, die in de handen der moordenaren gevallen was, en daar **zoo** op den weg lag? Luc. X. Wat een heerlijk gezichte is dat, als gij Job ziet van 't hoofd tot de voeten geslagen met booze zweren? Job. I en II. Maar wat nog heerlijk gezichte is dat, als gij een ziele ziet door de zonde **zoo** vol van wonden, als een luipaard vol vlekken is? De zonde maakt dat onze huizen en de gansche wereld ons tot een gasthuis wordt. Wat is er menige ziek naar 't lichaam, maar wat is er menige ziek naar de ziele, in de gansche wereld en in deze kerk? Zegt niet in uw harte, wat is er aan gelegen, of ik naar de ziele ziek ben, als mijn lichaam maar welvaart; gij zoudt zulks niet met wijsheid zeggen, want 't is slimmer naar de ziele ziek te zijn als naar 't lichaam. In drie zaken is de zielsziekte slimmer als de lichaamsziekte.

I. Iemand kan ziek naar 't lichaam zijn en hij kan een stille consciëntie hebben; iemand kan ziek te bed liggen en vol vrede zijn en blijven, de genadens zijn dikwijls dan vol. Dat ziet gij in Jacob, Gen. XLIX : 18, Op Uwe zaligheid wachte ik, Heere! Die gezond is naar 't lichaam, kan van binnen ziek zijn, zoodat hij geen vrede van binnen heeft, maar een beroerde consciëntie; zij kan in zulk een brand raken, dat zij nergens door te blusschen is; Jesaja **zeide**, de goddeloozen, zegt mijn God, en hebben **geenen** vrede, Kap. LVII : 21. Al was men dan nog **zoo** gezond naar

't lichaam, **zoo** kan men naar de ziele **zoo** ziek zijn, dat men 't moet uitschreeuwen, als een Judas, wat heb ik gedaan!

2. Men kan naar 't lichaam ziek zijn, en van God geliefd zijn. 1 Kon. XV, Aza was krank aan zijne voeten, en hij was een gunstgenoot van den Heere. Al is iemand naar 't lichaam ziek, daarom scheidt God niet van hem, maar die naar de ziele ziek is, daar scheidt God van. Jes. LIX : 2, Uwe zonden maken eene **scheidinge** tusschen u en uwen God. Hoe schreeuwde Saul, toen hij gezondigd had, God is van mij geweken!

3. De ergste lichaamsziekte, al was 't een besmettende, zondert ons maar af van menschen. Num. XII : 14, sluit Mirjam buiten het leger, **zeide** God. Lev. XIII : 46, die melaatsch zijn, **zeide** God, laat ze in een afgezonderd huis alleen wonen. Die ziek is naar de ziele, **zoo** gij dat blijft, dat sluit u buiten den hemel, want in haar en zal niet inkomen iets dat ontreinigt, Openb. XXI : 27. En dan moet gij voor eeuwig gescheiden blijven van God,' en van Zijne heilige Engelen, en van dat gezelschap der volmaakte rechtvaardigen; gij kunt dan in die vergaderinge niet bestaan, Ps. I : 5. Ja, daar is geen medicijnmeester voor u in alle eeuwigheid, om u te behandelen of te genezen.

Gij ziet dan, dat naar de ziele ziek te zijn veel slimmer is als naar 't lichaam ziek te zijn, en gij zult misschien zeggen, is er dan geen balsem in Gilead, is er dan geen heelmeester?

Ja, daar is er een, wilt gij Hem hebben, daar is een **Opper-Medicijnmeester**, die heeft vele ondermedicijnmeesters onder Zich, die laat Hij vele medicamenten mededeelen. Daar is een Heelmeester, die al uwe krankheden kan genezen, Jes. LIII : 4 en Mal. IV : 2, onder Zijne vleugelen is genezinge, Die Heelmeester heeft ondermedicijnmeesters, die zendt Hij in en onder de bedieninge van het Woord. Hij zegt tot dezelve, als gij gaat prediken, gij zult vinden dat Mijn volk verscheidene ziekten heeft, en vele gebreken, maar doet uw best om ze te genezen en terecht te brengen.

Het is waar, 't staat in onze hand niet om er eenige te genezen, alzoo weinig als 't in de hand van een doctor staat om een zieke te genezen ; **zoo** is 't ook, daar hebben Predikanten geen macht toe. Wij vinden in het Evangelium van Marcus, dat er een man met zijn kind komt bij de Apostelen, maar zij konden het niet genezen, hij moest het brengen bij de Opper-Medicijnmeester Jezus. De Apostelen zeiden, waarom hebben wij hem niet kunnen helpen? Neen, **zeide** de Heere Jezus, die eere houde Ik aan Mij, gijlieden moet altijd ondermedicijnmeesters zijn. Eer zou een Predikant

zichzelf dood prediken, eer dat hij een zieke zou gezond maken. Phil. 11 : 27. Epaphroditus was bijna dood geweest door dat werk.

Wanneer Predikanten hun best doen, zoo moet God het zegenen, of het helpt niet. Als nu de Heere Jezus hun werk met kracht vergezelschap, dan gaat het wel, dan kan 't niet mislukken. Dan wordt zoo een zieke ziele onder de hand genomen, en dat is de zegen, die God aan haar geeft, Hij doet ze zien dat ze ziek zijn, Hij doet ze wenschen om gezond te worden. Och, zegt zoo een, mocht ik eens anders leven !

Dat is hun zegen, dat zij de genade gaan schatten, en zeggen, och, zoudt Gij mij genade geven, Heere, mijn harte breekt, ik ben er om verlegen ! Zij belijden dat zij hun ziekte zichzelf hebben aangedaan, zij staan in hunne schaamte, en zij zeggen, och, ik ben zoo verlegen, nu hate ik de zonde, ik kan niet meer mede doen. En ais ze nu dien zegen hebben, wordt dan de ziel al heel genezen? Neen, zij worden hier nooit heel genezen. Hier mag een patiënt zeggen, ik ben zoo ziek niet als ik geweest hebbe, daarom is hij nog niet geheel genezen. Zoo is 't met de zielsziekte ook; gij kunt wel licht zeggen, ik ben zoo ziek niet ais over een jaar, zijt gij daarom heel gezond? Wat scheelt er dan? De meesten hebben erge & een beminde zonde. Elk heeft zoo al zijn troetelkind, zijn ooilammetje, dat hem de meest behagelijkste zonde is. Dit is een stoffe, daar niet veel over gesproken noch van gehoord wordt. Waarom? Het volk hoort daar niet gaarne van spreken, en de Predikanten spreken er dikwijls ook niet gaarne van, want zij hebben licht zelfs een ooilammetje, dat zij niet gaarne ontdekt hebben; 't volk en de Predikanten hebben elk zoo een ooilammetje, en 't maakt de Predikanten niet aangenaam, en 't ontdekt hun verdorven harte. Het is genade in een Predikant, als zij daar oprecht in zijn.

Voorleden Woensdag hebben wij die stoffe onder de hand genomen. Toen konden wij ze niet af. Nu hebben wij drie dingen te bezien.

I. Wanneer werkt een vrome niet wel, als hij hoort spreken van zijne beminde zonde ?

II. Wanneer werkt hij al wel ?

III. Hoe is een vrome gesteld, als hij zich daaromtrent godvruchtig gedraagt ?

Dat zijn onze drie dingen. Eerst, als gij van uw beminde zonde hoort, wanneer zijt gij kwalijk gesteld ? Dan, wanneer zijt gij wel gesteld ? Dan, hoe draagt een vrome zich godvruchtig omtrent

zijn beminde zonde, en hoe toont hij in dat zijn godvruchtig gedrag zijn genade ?

I. Wat het eerste aangaat: als gij hoort spreken van uw beminde zonde, wilt gij weten, wanneer het kwade werkt?

1. Eerst, ais gij kwaad wordt, als er van gesproken wordt, evenals Aza zoo toornig wierd op den ziener, 2 Chron. XVI : 10. Als gij begint gram te worden, en begint te zeggen met die weduuvrouw, 1 Kon. XVII : 18, man Gods, wat hebbe ik met u te doen? Zijt gij bij mij ingekomen om mijne ongerechtigheid in **gedachtenisse** te brengen, ende om mijnen zone te dooden? Als gij begint te zeggen tegen zoo iemand, als gij zoo voortgaat, zult gij mij tot een last zijn, als gij zoo voort wilt prediken; tevoren waart gij mij als een engel, ja als Christus Jezus zelve, ik zou mijn oogen voor u uitgegraven hebben, maar nu wordt gij mijn vijand, ik heb u dan niet meer lief.

2. Dan werkt het ten kwade, als gij begint te zeggen: ziet op uzelfen, medicijnmeester, geneest uzelfen, en, die van **ulieden** zonder zonde is, die werpe eerst den steen op haar, uit Joh. VIII : 7, en doet den splinter uit uw eigen ooge eerst zelf uit, Matth. VII : 3.

3. Dan werkt het ten kwade, als gij zegt, gij snijdt en kerft mij zoo, gij moest mij wat zachter dingen doen **hooren**, en als gij zijt van dat volk, dat gaarne wat zacht behandeld wordt.

4. Dan, als gij ze daarvan af wilt hebben, dan is 't, gij steelt mijn goden, dan ben ik al het vermaak van mijn leven kwijt, dan zou ik van melancholie noch wel ziek moeten te bed gaan liggen, en met dien jongeling nog afscheid van u moeten nemen.

5. Dan werkt het ten kwade, als gij begint te zeggen: moet Barnabas sterven, die zou ik gaarne in 't leven houden. Zij zouden eer Christus doen wijken. Moet ik uwen Koning **dooden, zeide** Pilatus? Zoo zeggen zij, als David, handelt mij zachtkens met dien jongeling, 2 Sam. XVIII : 5. **Zoude** Jonathan sterven, **zeide** het gansche volk, 1 Sam. XIV : 45.

6. Dan werkt het ten kwade, ais gij begint te zeggen: als gij mij **zoo** wildet hebben, dat zou zijn of ik geen mensch meer was, gij beroert en pijnigt mij voor den tijd, deze rede is hard, wie kan dezelve **hooren**? Joh. VI : 60. Wie kan u daarin dragen? Want 't moet ergens in blijken dat ik een zondig mensch ben, die een verdorven hart heb en onvolmaakt ben.

II. Het tweede geval is: wanneer werkt het wel? Weet gij wanneer ?

1. Eerst, als gij er van hoort prediken of leest, dat gij dan in uw harte zegt, ik zie dat al de heiligen van hooge plaatsen, een

Elias, een Mozes en al de Apostelen, de beste die er is, mannen zijn van gelijke bewegingen als ik.

2. Dan, als gij zegt, ik zie dat al de heiligen het wel weten willen.

3. Dan, als gij zegt, ik zie dat de predikanten er zichzelf niet uitsluiten, zelfs de besten, die er zijn. Die dien plicht prediken, die prediken hierin ook voor zichzelf, en **leeren**, terwijl ze anderen **leeren**, ook haarzelve, volgens Rom. II: 21. En ze zeggen, mijn ziele, gij zult acht hebben op **uzelve**n niet alleen, maar op de geheele gemeente, Hand. XX: 28. Wie is een **Leeraar**, die oprecht van hart is, die zich buiten dien plicht sluit? Gal. VI, drukte God dat zoo diep op het hart van Paulus.

4. Dan werkt het wel, als gij begint te zeggen, ik zie wel dat er gebrek is in den predikant, die mij dat op het harte zoekt te **leggen**, maar, al wou hij zijn hand aan 't werk niet slaan, moet ik daarom mijn accident laten vervuilen?

5. Dan, als men hen begint te hooren zeggen, dat neemt mijn liefde niet weg, als gij aan dat accident komt, ja, het vermeerdert ze eerder, ach, wat ben ik gelukkig, dat er nog een is, die naar mij omziet, en over mijn verborgen gebrek mij getrouw behandelt met een goed harte, en die het kwaad in mij niet dragen kan, maar naarstig mij daarover zoekt te behandelen! De rechtvaardige sla mij, 't zal weldadigheid zijn, **ende** hij bestraffe mij, 't zal olie des hoofds zijn, het en zal mijn hoofd niet breken; want nog zal ook mijn gebed voor hen zijn in hare tegenspoeden, Ps. CXLI : 5. Wij zeiden Woensdag, dat dat wonderlijk krachtig in Petrus gezien wierd, dat Paulus hem zoo scherp bestraft had, want **zoo teekent** hij voor zijn dood in zijne brief aan zijn groote achting, die hij voor hem had, als hij zegt: onze geliefde broeder Paulus, 2 Petri III: 15.

6. Dan, als gij de gebreken van de heiligen hoort optellen, dat gij dan zegt: mijne wonde wordt ook openbaar, daar ik aan vast ben; daar is de pijl voor mij scherp geworden, en 't heeft mij getroffen; nu moet ik zeggen dat het Woord mij is als Hebr. IV: 12, scherpsnijdender dan eenig tweesnijdend zwaard, dat doorgaat tot de binnenste verdeeling der ziele, **ende des geestes, ende** der 't zamenvoegselen, **ende** des mergs, 't gaat door de **beenen**, het merg verkruipt in mijn **beenen**; nu weet ik wat het te zeggen is, Hand. XVI: 14, acht te geven op hetgene gepredikt wordt.

7. Nog eens, ik worde als belust, daar komen bewegingen in mij, ik worde begeerig, dat gij het mij eens zeggen zoudt, och wist ik het eens! wist ik het eens, hoe mijn genaden blijkbaar zijn, zelfs dan als ik aan beminde zonden vast en schuldig ben! En dat is ons derde stuk.

III. Zet u een weinig, wij zullen u het gedrag der vromen doen zien omtrent dat oolam, dat zij in hun hart dragen, dat van hun bete eet, en uit hun beker drinkt, en in hun schoot slaapt. Hoe dragen zij zich daar godvruchtig omtrent?

1. Eerst, zij danken nooit den medicijnmeester af, maar zij houden het medicament aan de hand. Gelijk een mensch, die een lichamenlijk ongemak onderworpen is, dat hem maandelijks of jaarlijks overvalt, hij heeft een huismedicament, dat hij gebruikt, of een doctor daar hij naar toe gaat.

Zoo ook: is er iemand, die hun raad geeft omtrent dat niet goede dat in hen woont, zij bedanken hem, en zij danken God dat Hij hun dat middel geschonken heeft; dien rekene ik, zeggen ze, voor mijn vader, die heeft voor mij te heelen, zijn mond en tonge mag scherp zijn tegen mij, maar zijn harte is vol ontferming; een wondheeler mag en moet snijden en kerven, maar zijn hart is goed, al is 't dat zijn hand hard is. Daarin vertoont gij uw godvruchtig gedrag, en daarin blijkt uw genade, als dat uw beste vriend is.

2. Dan toont gij uw godvruchtig gedrag, als die beminde zonde u telkens klein maakt en vernedert. Het is er mede gelijk als een schoone vrouw, die eene bevallige gedaante heeft, zij is ziek aan een kanker in de borst, zal zij niet terug gehouden worden van hoovaardij op hare schoonheid? Mijne vriendinne, zegt de Heere, gij zijt de schoonste, gij zijt Mijne duive, Mijne volmaakte, maar gij zijt ziek aan een kanker in de borst, vernedert u, weest met ootmoedigheid bekleed, weest niet hooggevoelende, gij hebt een plage in uw harte, walgt er van en vernedert u. Als zij u zoo vernedert, wat doel zij dan? Dan zullen de vromen zich vernederen en God verheerlijken, Gen. XVIII: 27, mag ik tot U spreken, daar ik maar stof en assche ben? en Jes. VI : 9, Ik verga, dewijle ik een man van onreine lippen ben. Daar is niets, dat een kind Gods zoo vernedert, als de beminde zonde. Luc. V : 8, Gaat uit van mij! want ik ben een zondig mensche. De duivel kan met zijne vuistslagen Paulus zoo nederig niet maken als dat bijliggende kwaad, Rom. VII : 21. Dat is het tweede stuk.

3, Het derde is: nooit ongevoelig of zorgeloos te zijn omtrent zijn beminde zonde. Zij is de kapitein van alle zonden; zoo gij ongevoelig er omtrent zijt, zij zou u licht tot kapitale zonden brengen. Ps. XIII: 4, Verlicht mijne oogen, opdat ik in den dood niet en ontslope. Geen zonde is er, daar zij zoo over kermen, als ze wel gesteld zijn; die kunnen ze niet dragen, ze zijn blijde als

ze hare kracht wat verliest; maar onwedergeborenen niet; de vromen zouden dan niet wel gesteld zijn, als ze er niet blijde over waren; ze zien nooit dien adder voor een duive aan, neen, de vromen zijn er schuw van, van de beminde zonde, daar vellen ze een ander oordeel over als de wereld. Paulus zag de verdorvenheid voor geen duive aan, 't is een bijliggend kwaad, **zeide** hij, Rom. **VII**: 21. Elk is niet wel gesteld, die dat voor een duitje aanziet, maar zij zijn welgesteld, die dat troetelkind voor een adder aanzien.

4. Een vrome voedt zijne beminde zonde niet; die zijn gebrek voedt, die voedt zijn vijand. Als gij en ik ziek zijn, wij wachten ons van zulk een spijze, waardoor de ziekte vermeerderd wordt. Och, zijt ge ziek aan een bemind kwaad, voedt het niet; **zoo** ge het doet, God zal een magerheid in uw ziele geven. Ziet gij met uw hart naar een bemind kwaad om, God zal naar **u** niet **hooren**. Is uw zonde hoovaardig te zijn, luistert er niet naar, of is uw zonde anderen te prijzen, of is uw zonde haastig te zijn, gaat niet om met een grammoedig man, of zij zal **u** heel omver helpen.

5. Hoe dikwijls dat die beminde zonde komt, een vrome kan ze niet gewend worden, daar is nooit een welgelegen dag om ze te ontvangen ; zij is in uw **oogen** de leelijkste, de stoutste, de ongeschiktste, God 'meest oonteerende, **u** meest bedroevende. Boven al mijn kwaad zeggen zij, heb ik dit er bij gedaan, en 't blijft hun de walgelijkste, zij kunnen er zich niet mede vereenigen.

6. Men zoekt in een godvruchtig gedrag zich te houden. Zijn ze ziek naar de ziel door zonden, zij zoeken genezing te krijgen van den Heere. Zijn ik en gij eens ziek geweest, wij stonden immers naar gezondheid. Die vrouwe, Luc. **VIII**: 43, zij gaf al haar goed en leeftocht aan den medicijnmeester om gezond te worden. **Zoo** is 't ook **met** een zieke ziele. **Ik zeide**: ô Heere, zijt mij genadig, geneest mijne ziele, want ik hebbe tegen U gezondigd. Waarom zoekt een zieke gezond te worden? Een zieke kan niet werken, hij heeft nergens lust toe. **Zoo** is 't ook naar de ziel; Heere, zeggen zij, ik kan niet werken tot Uwe eere, ik ben **zoo** traag, lui en loom, ik kan uit het bed van mijn gemak niet, Hoogl. **V** : 3, iemand kan geen recht kind **Gods** zijn, die niet gaarne werkt tot eere van God. Och, **zeide** die man, van zijn kwade ziekte, Ps. **XIX**: 4, houdt mij doch terug van trotschheid; hij drukte **zoo** uit, waar het hem scheelde, en **zeide**, dat moet weg, daar moet ik van genezen worden, och breekt toch de kracht van mijn verdorvenheid!

7. De zevende godvruchtige gedraging is hierin gelegen: zij zoeken zich te oefenen in het tegendeel te doen. Is hun zonde haastigheid, och zeggen zij, laat ik toch lankmoedig zijn! Is hun